

Paxton

Portræt af JOHN PAXTON

Af Erik Ulrichsen

Den amerikanske manuskriptforfatter *John Paxton*, der for nylig besøgte Danmark, bl. a. for at undersøge mulighederne for at optage en film her i landet, var i perioden 1945-1955 en af Hollywoods bedste filmforfattere, således som en liste over hans væsentligste film viser det: „Murder, My Sweet” (1945), „Crossfire” („Blindt Had”, 1947), „Fourteen Hours” („Manden på Gesimsen”, 1951), „The Wild One” („Vild Ungdom”, 1954) og „The Cobweb” (1955). Han fik tilbudt „Herfra til Evigheden” og „Rebel Without a Cause”, men sagde nej; i det første tilfælde, fordi han ikke kunne få meget af det efter hans mening bedste hos *James Jones* med, i det andet tilfælde fordi han ikke fandt, at han magtede opgaven.

„Murder, My Sweet” var ganske vist senere end *John Hustons* „Ridderfalken”, af hvilken den er påvirket, men som *Hustons* film bidrog den meget til at give den „sorte” gangsterfilm

vid og artistisk disciplin – Paxton betragter den selv som en komedie, i hvilken man forsøgte at præstere noget halvt så godt som „Ridderfalken”. Filmen er bygget over en roman af *Raymond Chandler*, der hyppigt er blevet taget under behandling af Hollywood, men som føler sig bedst behandlet i „Murder, My Sweet” (også kaldet „Farewell, My Lovely”), der blev iscenesat af *Dmytryk*. Lad os håbe, at vi en dag får filmen at se herhjemme.

Paxton er utilfreds med næsten alle sine film og taler særdeles beskedent om dem. Men en af dem blev helt, som han ønskede det: Den også af *Dmytryk* iscenesatte „Crossfire”, der behandlede antisemitismen i USA i thrillerens form. Paxton er overordentlig dygtig til at skrive et naturligt, naturalistisk replikspråk. I „Crossfire” blev *Robert Young* af forfatteren sat til at holde en længere tale mod antisemitismen; *Young* mente efter at have læst manuskriptet, at den lange replik var umulig at have med at gøre. Men efter at have sagt den komplimenterede han Paxton: Den faldt mundret trods sin længde.

Det blev *Henry Hathaway*, der kom til at iscenesætte „Fourteen Hours”, og dette var efter Paxtons mening katastrofalt for filmen, som han havde skrevet til *Kazan*. *Hathaway* var *Zanucks* valg. Paxton siger, at han ser filmen med ubehag, *Hathaway* afhumaniserede den, han gjorde filmen for rå, for hurtig. I følge Paxton (og man må give ham ret) har *Hathaway* gang på gang arbejdet med svage historier, som han har måttet pace op – denne vane bragte han med til den i sig selv stærke „Fourteen Hours”, som burde være blevet kontrolleret roligt, med følelse. Paxton havde gjort meget mere ud af tilskuerne, end det fremgår af den færdige film. Han finder, at det bedste i den er *Barbara Bel Geddes*.

Om forholdet mellem Paxtons oprindelige manuskript til „The Wild One” og *Laslo Benedeks* film kunne der skrives en tyk og dog bestandigt fængslende bog. Jeg fremhævede i anmeldelsen i „Kosmorama” hvor meget bedre manuskriptet til „The Wild One” er end den novelle af *Frank Rooney*, det er bygget over. *Rooneys* lidt forlorne symbolsprog konkretiseredes af Paxton, og resultatet var efter min mening fortræffeligt. Ikke efter Paxtons. Men man må huske på, hvor van-

skeligt det er for en forfatter at se objektivt på et manuskript, som har måttet revideres utallige gange. En *gruppe* var hovedpersonen i Paxtons originale version, men *Marlon Brando* blev knyttet til projektet, og manuskriptet måtte ændres i overensstemmelse med dennes statur. Brando fik det da forelagt i New York og „godkendte” det. Men da Brando kom til Hollywood, var det forandret betydeligt, og han var vred over at skulle medvirke i en anden film end den, han var gået ind for. Der var konstant slagsmål med *Production-Code*-administrationen; en gang fik Paxton manuskriptet i hovedet af en rasende administrator (jeg skal ikke her gengive den glose, Paxton bruger om ham). Paxton beundrer i nogen grad Benedek, men finder, at denne europæiske instruktør nogle steder har givet filmen en ikke-amerikansk tone. Midt under optagelserne fandt *Stanley Kramer* ud af, at filmen ikke var lang nok, og gav sig til at optage en del nye scener på egen hånd (flere af dem dog udmærkede i følge Paxton). Alle disse forhold og flere til bevirker, at Paxton ikke kan acceptere „*The Wild One*”, men når han taler om replikkernes naturalis-

me, aner man dog en vis stolthed over arbejdet bag hans selvudslettende form. Meget af filmens slang har Paxton selv opfundet; for Paxton er det realistiske ikke identisk med det korrekte – det vigtigste er den realistiske *virkning*.

Paxton foretrækker sit manuskript til „*Crossfire*” for manuskriptet til „*The Wild One*”. Der er dog for mig ingen tvivl om, at „*The Wild One*” er den betydeligste film, han har skrevet.

Hans sidste film i Hollywood blev den af *Vincente Minnelli* iscenesatte „*The Cobweb*”, der er bygget over en roman om en gruppe psykopater af *William Gibson*, og som man i april kunne se i Landskrona. Paxton kunne tydeligvis ikke med Minnelli, hvis syn på psykiatrien han anser for overfladisk. Minnelli havde en række indvendinger mod Paxtons manuskript, der på afgørende punkter ændrede romanen (som Paxton ikke kan lide), og Minnelli hidkaldte Gibson for at få manuskriptet lagt til rette i nøjere overensstemmelse med romanen. *Gavin Lambert* skrev i sin anmeldelse i „*Sight and Sound*”, at de strukturelle problemer, filmbearbejdelsen rejste, ikke er

Marlon Brando som anfører for den vilde ungdom.

Fra John Paxtons sidste film, „Uncle George“, der er iscenesat af Nigel Patrick, som også spiller med. Her ses fra venstre Patricia Webster, Katie Johnson (der spillede den søde gamle dame i „Plyds og Papegøjer“, og som døde for nylig), Wendy Hiller og Anthony Newley.

løst tilfredsstillende – måske var de løst i Paxtons oprindelige manuskript. *Richard Widmark*, der er med i filmen, er enig med Paxton i, at den modarbejder forståelsen af psykiatriens værdi.

Paxton lider da under den *frustration*, der så hyppigt findes blandt de ambitiøse manuskriptforfattere. Han føler, at hans originalmanuskripter i de fleste tilfælde var bedre end de omarbejdede, han finder, at instruktørerne hyppigt er tyranniske uden tilstrækkelig indsigt, og at det ofte er de forkerte, der bliver sat på opgaverne. Han vil selv instruere, og det er et af hans mål at oprette små film-kollektiver, hvis medlemmer alle skal have andel i det eventuelle udbytte. Han ønsker at lave „små“ lødige film, men han har mere og mere mistet sin tro på, at filmen i større grad kan ændre det store publikums indstilling til problemerne. Eksempelvis kunne „Crossfire“ kun angribe antisemitismen, fordi der i forvejen fandtes en stigende afsky for fænomenet. Paxton sætter sig nu det mål at *undgå* at bidrage til udbredelsen af vrangforestillinger; han vil først og fremmest underholde på en tiltalende og intelligent måde. Det skal blive spændende at se, om han med dette program kan præstere noget lige så betydeligt som „The Wild One“.

Han har i den sidste tid arbejdet i England, hvor han har skrevet „Interpol“ (en thriller, der efter hans eget udsagn er ret ligegyldig)

og „Uncle George“, som han er meget tilfreds med. Med „Uncle George“ debutterer *Nigel Patrick* – den kendte skuespiller – som instruktør, og Paxton er filmens producer. Den er en brutal komedie i stil med „Syv små Synder“ og „Plyds og Papegøjer“ – det, der i England svarer til faconen i „Murder, My Sweet“, kan man måske sige, hvis man vil finde en linie i Paxtons produktion. Paxton, som man er mest tilbøjelig til at opfatte som sociologisk naturalist, vil nu gerne dyrke komedien. Der er dog et vist sociologisk element i „Uncle George“, idet den handler om en fattig aristokratisk familie, der slår ihjel til højre og venstre for at skaffe penge, men gør det under streng iagttagelse af de engelske høflighedskonventioner. Filmen er „good behaviour carried to its ridiculous extreme“ og indeholder altså en vis satire. Ideen har Paxton taget fra et ikke udgivet skuespil af den franske journalist *Didier Daix* fra „Le Figaro“.

Det kan godt blive morsomt. Måske Paxton vil kunne nå til det fortrinlige uden reformambitioner. Den gammeldavs stærkt venstreorienterede filmkritik har gjort det til en vanetanke hos nogle mennesker, at kunstnere skal være reformatorer. Krav af denne art er snæversynede og puritanske, hvor hyppigt det missionerende end kan inspirere *visse* kunstnere.